

Näringsdepartementet
N2019/00192/

2019-06-05
Dnr: 16/2019

SVERIGES UTBILDNINGSRADIO AB:S YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET "FREKVENSER I SAMHÄLLETS TJÄNST (SOU 2018:92)"

Med anledning av att Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har inbjudits att lämna synpunkter på slutbetänkandet *Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92)* vill UR här avge följande remissyttrande.

Sammanfattning

Inledningsvis instämmer UR i utredningens övergripande slutsats att radiospektrum är ett värde för samhället och att denna resurs bör användas effektivt och för största nytta för samhället. UR vill här även påminna om att UR och public service är en del av samhällsnyttan och att detta bör beaktas när frekvenser allokeras utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

UR delar i stort utredningens beskrivning av den framtida utvecklingen av konsumtionen av radio och tv samt utredningens beskrivning av att när tv-tittarna lämnar marknätet blir marksändningar sannolikt mindre attraktiva för de kommersiella tv-bolagen. I ett sådant scenario blir det viktigt att säkerställa att public service-bolagen inte själva ska behöva bära ökade kostnader för ett marknät som färre aktörer använder. Eventuella ökade kostnader ska inte negativt påverka UR:s programverksamhet, vilket ytterst skulle drabba användarna.

UR avstyrker förslaget om att public service-företagen ska betala nyttjandeavgift för tillstånd för radiosändare, även om UR förstår motiven bakom förslaget. För det fall att nyttjandeavgifter ändå införs behöver UR tilldelas tillräckliga medel, annars riskeras UR:s möjlighet att utföra och utveckla verksamheten till bästa nytta för allmänheten.

UR instämmer i behovet av robusta FM-frekvenser under överskådlig tid, men delar inte utredningens förslag om att verka för en ko-primär allokering av frekvensutrymmet 174-240 MHz, utan att det har föregåtts av ett slutgiltigt regeringsbeslut om DAB-sändningar i Sverige.

Vad gäller tv delar UR kommitténs bedömning av att marknätet idag fyller en viktig funktion för public service. Enligt UR är det dock mer en fråga om **när** och inte **om** marknätet som distributionsplattform för marksänd tv kommer att minska i sådan betydelse att de frekvenser som i dag används för digital marksänd tv istället kan användas för annat. En utredning bör därför tillsättas snarast för att utreda alternativa distributionssätt och ta ett helhetsgrepp på hur allmänhetens tillgång till public service säkras långsiktigt.

UR delar kommitténs bedömning att en viktig del i en utredning om förutsättningarna för en övergång från marksänd tv till alternativa distributionssätt är att säkerställa möjligheten att fortsatt nå ut till hela befolkningen.

Utredningens förslag om att det ska vara möjligt att ställa villkor om förmedling av public service-innehåll i tillstånd att använda radiosändare skulle kunna vara ett sätt, men frågan måste utredas vidare i vilken även andra alternativ övervägs.

6 Spektrumanvändning åren 2027–2047

6.2.3 Demografi och befolkningsgeografi, utbildning och kompetens

UR instämmer i utredningens beskrivning av att det pågår en intensiv digital automatisering och AI-utveckling, som på sikt kan bidra till en omstrukturering av samhället, där vissa jobb ersätts med andra slags jobb. Det blir en utmaning som även kommer att påverka utbildningssektorn, som ska säkerställa att rätt kompetenser finns för framtidens arbetsmarknad. UR delar även bedömningen att även om färre personer i framtiden sannolikt kommer att stå utanför det digitala informationssamhället, finns det en risk att skillnaden ökar mellan de som inkluderas i det digitala samhället och de som står utanför. Här kan UR göra skillnad med sitt särskilda utbildningsuppdrag, både via marksändningar och via digitala plattformar. UR vill här även påminna om att UR och public service är en del av samhällsnyttan och att detta bör beaktas när frekvenser allokeras utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

UR följer noggrant utvecklingen, som även kan komma att påverka hur UR vill utveckla verksamheten. UR har en tät dialog med lärarkåren och stor förståelse för utbildningssektors behov.

6.2.10 Trender inom tv- och radioanvändningen

UR delar i stort utredningens beskrivning av den framtida utvecklingen av konsumtionen av radio och tv. För UR har medieutvecklingen från broadcast till online inneburit förändrade förväntningar från både elever, lärare och den breda allmänheten på UR:s innehåll och tillgänglighet. Medan en växande andel av företrädesvis lärare, studenter och elever hittar programutbudet online tittar/lyssnar en väsentlig men minskande andel av allmänheten på utbudet via broadcast. Att vara sökbar, upptäckbar, tillgänglig och synbar och att individualisera utbudet blir allt viktigare för att möta användarnas behov och förväntningar. Detta innebär flera utmaningar och ökade kostnader för UR.

Den egna digitala plattformen är i dagsläget den viktigaste förutsättningen för UR att nå användarna - såväl i som utanför klassrummen. Ett nytt framtida online-uppdrag kan ge UR möjlighet att även i framtiden bli vald och nå användarna med ett public service-innehåll.

UR delar utredningens beskrivning att när tv-tittarna lämnar marknätet blir marksändningar mindre attraktiva för annonsörer och i förlängningen för de kommersiella tv-bolagen. I ett sådant scenario blir det viktigt att säkerställa att public service-bolagen inte själva ska behöva bära ökade kostnader för ett marknät som färre aktörer använder. UR kan inte välja bort marknätet så länge public service-bolagen är ålagda att sända där. Eventuella ökade kostnader ska inte

negativt påverka bolagens programverksamhet, vilket ytterst skulle drabba användarna.

7 En spektrumförvaltning för framtidens samhälle

7.3 Alla tillstånd ska prissättas

Utredningen föreslår att alla som innehar tillstånd att använda radiosändare eller tillstånd för skyddad mottagning från 2025 ska betala en årlig nyttjandeavgift för tillstånden. Enligt utredningen kommer detta leda till att radiospektrum används på ett mer samhällsekonomiskt effektivt sätt eftersom högre avgifter (som återspeglar alternativ nytta) kommer innebära att företag utvärderar sitt behov av spektrum och incitamenten ökar för att t.ex. dela frekvensutrymme eller byta till mer modern utrustning.

Även om UR förstår motiven bakom förslaget avstyrker UR att public service-företagen ska betala nyttjandeavgift för tillstånd för radiosändare. Public service-företagen kommer, med största sannolikhet, vara ålagda att fram till åtminstone 2026 sända i marknätet med 99,8 procents täckning. Detta innebär att det varken är möjligt för public service-företagen att utvärdera sina behov eller effektivisera, och därigenom försöka undvika den ökade kostnad som nyttjandeavgifter i enlighet med utredningens förslag skulle innebära.

Prissatta tillstånd och nyttjandeavgifter skulle kunna leda till betydande och oförutsedda kostnadsökningar för public service, något som varken har utretts av public service-kommittén eller förutsågs när riksdagen beslutade om nivån för public service-avgiften. Det vore olyckligt om nyttjandeavgifter inte täcks av en tillräcklig medelstildelning och därmed i praktiken minska UR:s möjlighet att utföra och utveckla verksamheten till bästa nytta för allmänheten. (Se även UR:s kommentarer under punkt 9.2.2)

7.10 En övergripande strategi för det internationella harmoniseringsarbetet

UR tillstyrker förslaget att upprätta en raminstruktion med en övergripande strategi för det internationella harmoniseringsarbetet, för att därigenom möjliggöra för Sverige att på ett mer effektivt sätt verka för en mer gynnsam radiospektrumpolitik.

7.11 Förbered för eventuella förändringar av frekvensband som används för radio och tv

Frekvensområdena 87,5-108 MHz bör fortsatt användas för utsändning av ljudradio

UR instämmer i utredningens bedömning att FM-radion har sådana egenskaper att den är svår att ersätta med andra distributionsformer och delar därför utredningens bedömning att det inte finns skäl att föreslå några initiativ som medger annan användning av frekvenserna för FM-radio. FM-nätet kommer även under överskådlig tid garantera en robust distribution, något som är fortsatt viktigt utifrån public service beredskapsuppdrag.

Framtida utsändning av marksänd digital ljudradio och användning av frekvensområdet 174-240 MHz

UR instämmer i utredningens bedömning att dagens efterfrågan på DAB i 174–240 MHz i Sverige i är låg. UR har inte heller haft några unika DAB-sändningar sedan 2013. Från 2014 och framåt ingår UR-program i de FM-kanaler som Sveriges Radio parallellsänder i DAB.

UR delar däremot inte utredningens förslag om att verka för en ko-primär allokering av frekvensutrymmet 174-240 MHz. UR delar här Sveriges Radios synpunkter på frekvensutredningens förslag och anser att det krävs ett slutgiltigt regeringsbeslut innan det utreds alternativa användningar av frekvensområdet 174-240 MHz.

Framtida utsändning av marksänd digital tv och användning av frekvensområdet 470-694 MHz

UR delar kommitténs bedömning att marknätet idag fyller en viktig funktion för public service. Enligt UR är det dock mer en fråga om **när** och inte **om** marknätet som distributionsplattform för marksänd tv kommer att minska i sådan betydelse att de frekvenser som i dag används för digital marksänd tv istället kan användas för annat.

Den parlamentariska public service-kommittén föreslår i sitt betänkande (SOU 2018:50) att SVT och UR ska finnas i det digitala marknätet för tv, och därmed troligen i de nämnda frekvenserna, fram till minst år 2026. Vilken betydelse marknätet kommer att ha därefter är inte möjligt att svara på idag.

Mot bakgrund av den osäkerhet som råder om marknätets betydelse efter 2026 framstår det, enligt UR, som rimligt att Sverige verkar för en ko-primär allokering av frekvenserna idag avsatta för digital marksänd tv till senast år 2027.

För att undvika att frekvenserna efter 2026 står oanvända har UR inte heller något att invända mot en ko-primär allokering redan från 2023. Se dock vidare under punkt 9.2.2.

UR tillstyrker utredningens bedömning att det är en central uppgift är att säkerställa att public service fortsatt kan nå ut till hela befolkningen med sitt utbud även i en framtid där det digitala marknätet för tv har avvecklats. Genom att bidra till att allmänheten är välinformerad och har tillgång till oberoende journalistik är public service fortsatt en demokratisk kollektiv nytta som gynnar alla.

En utredning bör därför tillsättas snarast för att utreda alternativa distributionssätt och ta ett helhetsgrepp på hur allmänhetens tillgång till public service säkras långsiktigt.

7.12 Villkor om förmedling av public service-innehåll ska kunna ställas

Idag finns det en rad regleringar som garanterar allmänhetens tillgång till public service i olika distributionsformer. Dessa behöver dock ses över och säkras inför morgondagens distributionslandskap. UR delar därför kommitténs bedömning att en viktig del i en utredning om förutsättningarna för en övergång från marksänd tv till alternativa distributionssätt är att säkerställa att public service-företagen fortsatt kan nå ut till hela befolkningen med sitt programutbud.

Public service finansieras av alla och det är därför viktigt att alla garanteras teknisk möjlighet att ta del av public service-innehåll. I över 40 år har UR med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag bidragit till att öka kunskapen och på så sätt minska kunskapsklyftorna i samhället. Ingen ska behöva stå utanför det demokratiska samtalet för att man saknar kunskap. UR:s och public service demokratiska uppdrag har sannolikt aldrig varit viktigare. I en polariserad och fragmentiserad samhällsdebatt, där det för den enskilde kan vara svårt att skilja sant från falskt, är det fortsatt av väsentlig vikt med oberoende public service-bolag vars verksamhet bedrivs självständigt från såväl statliga, ekonomiska, kommersiella och andra intressen.

Enligt UR skulle utredningens förslag om att det ska vara möjligt att ställa villkor om förmedling av public service-innehåll i tillstånd att använda radiosändare kunna vara ett sätt, men frågan måste utredas vidare i vilken även andra alternativ övervägs.

9.2.2 Konsekvenser för företagen

Utredningen uppskattar, utan att redovisa hur man har beräknat, att den sammanlagda kostnadsökningen för samtliga företag som tillhandahåller rundradiotjänster uppskattas till mellan 100 000 kronor och två miljoner kronor per år. Som utredningen skriver är det svårt att uppskatta kostnadsökningarna i de enskilda fallen, eftersom frekvenserna å ena sidan är attraktiva och å andra sidan är de primärt allokerade till rundradiosändningar och den alternativa användningen är liten. Detta kan dock komma att ändras om vissa frekvenser blir ko-primärt allokerade med mycket högre nyttjandeavgifter som följd. Som UR har redovisat under punkt 7.3 kommer public service-företagen att vara ålagda fram till 2026 att sända i marknätet med 99,8 procents täckning utan möjlighet att utvärdera sina behov och effektivisera sin spektrumanvändning.

Detta innebär att ett genomförande av utredningens förslag om nyttjandeavgifter kan leda till betydande kostnadsökningar för public service, kostnader som inte har tagits med i public service-utredningens beräkningar och därmed inte heller i kommitténs förslag om medelstillelse inför nästa tillståndsperiod 2020–2026.

För Sveriges Utbildningsradio AB

Cecilia Roos

Strategichef